

дачу (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права, визначений у ст. 31 Закону [3], є різновидом договору про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, зазначеного у ст. 1113 ЦК України; договори, що визначаються у ст. 32 Закону, як: договір про передачу виключного права на використання об'єктів авторського права та договір про передачу невиключного права на використання об'єктів авторського права, є аналогами ліцензійних договорів визначених у ст. 1108-1109 ЦК України; і нарешті, авторський договір замовлення, зазначений у п. 6 ст. 33 Закону – відповідно є видом договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, якому присвячується ст. 1112 ЦК України.

Література:

1. Цивільний кодекс Української РСР від 18.07.1963 № 1540-VI (втратив чинність) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 345-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40, 41, 42, 43, 44. – Ст. 356.
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32.

Токарева Віра Олександрівна

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ТВОРІВ В СФЕРІ ІНДУСТРІЇ МОДИ

Конституція України закріплює, що громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності (ст. 54). Одним із таких проявів творчості є створення та конструювання інноваційних об'єктів дизайну та товарів в індустрії моди. Питання щодо забезпечення захисту інтелектуальної власності в сфері індустрії моди є не настільки однозначним, як уявляється, тому викликає інтерес світовий досвід вирішення цього питання.

На сьогодні у бізнес середовищі, первинним джерелом конкурентних переваг для підприємств, в тому числі і в індустрії моди, є інновації та оригінальні творчі вираження. Значення інтелектуальної власності для створення та збуту продукції в галузі індустрії моди, будь-то висока мода або одяг який є готовим до носіння не ставиться під сумнівів. Мо-

тиви медузи Горгони у Версаче, весільні сукні Віри Вон, чоботи Доктор Мартінс – є результатами інтелектуальної та творчої майстерності модельєрів в індустрії моди. Водночас ці творчі результати, шляхом копіювання, можуть бути застосовані іншими підприємцями для отримання конкурентних переваг на ринку товарів та послуг [1].

Разом з цим питання щодо реалізації та захисту права на творчість є не настільки одозначним. Поряд із ортодоксальною позицією у праві інтелектуальної власності, що безкоштовне і вільне привласнення об'єктів інтелектуальної власності витісняє розвиток інновацій та стримує приток інвестицій, можна спостерігати, що сфера індустрії моди, продовжує запроваджувати нововведення і залучати інвестиції незважаючи на відсутність правового захисту творів та їх копіювання.

Професори К. Ростел та К. Спрігман з США висловили позицію, що копіювання в індустрії моди має приховані переваги, які проявляються у тому, що виробництву товарів в даній галузі властивий безперервний цикл у якому тенденції змінюють одна одну. Вільне копіювання модних або примітних товарів призводить до насичення ринку актуальною тенденцією, яка сигналізує споживачам про необхідність придбання більш актуального товару який дозволяє споживачеві стати більш унікальним, що викликає ще більш швидку зміну тенденцій.

Ефект копіювання в індустрії моди який призводить до зростання попиту на нові конструкції, збільшення обсягів продажу товарів та застарівання тих, що вже були скопійовані американські професори називають «парадоксом піратства».

На висловом професорів, протягом останніх 50 років існувала постійна тенденція до посилення захисту прав інтелектуальної власності урядами більшості держав, а «парадокс піратства» дозволив галузі модної індустрії, залишитись, так би мовити, під імунітетом від посилення такого захисту [2].

Поряд з такою позицією американських науковців, спроби забезпечення захисту право на творчість в сфері індустрії моди у Конгресі США продовжуються. Остання спроба забезпечити захист авторського права у галузі став законопроект «Про захист інноваційного дизайну та запобігання піратства» внесений сенатором Чарльзом Шумером 5 серпня 2010 року [1].

Даним Законопроектом пропонується закріпити поняття «дизайн одягу», як загальний вигляд товару, включаючи орнамент і оригінальні елементи або розташування елементів, доти, як ці елементи є результатом власних творчих прагнень дизайнера; та впроваджують унікальний, помітний, нетривіальний і не утилітарний варіант в порівнянні з

попередніми конструкціями схожих типів товарів». Для того, щоб дизайн одягу отримав захист він має бути публічно представлений громадськості, реєстрація не потребується [3].

Критики стверджують, що прийняття такого закону нанесе шкоду незалежним дизайнерам, більшість з яких не мають достатньо коштів для ведення судових справ та ефективного оскарження позовів великих корпорацій про порушення авторських прав. Крім того, оскільки дизайнери а з ними і дистриб'ютори можуть бути звинувачені у порушенні авторських прав, то дистриб'ютори одягу будуть досить неохоче укладати договори із молодими дизайнерами на продаж їх робіт та особливо з тими хто не має достатньо коштів на випадок ведення судових справ. Критики законопроекту навіть припускають, що обмеження проявів творчості у сфері індустрії моди може призвести до зменшення обсягів кустарного та власного виробництва одягу, що вплине на зниження продаж текстилю. Водночас такий аргумент, як уявляється, є хибним так як на кустарне та власне виробництво одягу законопроект не поширюється.

Прикладом прояву лицемірства даної ситуації є те, що прихильниця прийняття законопроекту, дизайнер Діана фон Фюрстенберг, була викрита у копіюванні і розповсюдженні одягу дизайн якого був розроблений до неї незалежним канадським дизайнером [4]. Також критики висувують аргумент, що індустрія моди процвітає та стимулює інновації, що оригінальність в дизайні одягу є досить незначними для їх правового захисту, а розширення сфери захисту авторського права на твори в індустрії моди, задушить діяльність незалежних дизайнерів, даючи потужну монополію представникам великих корпорацій.

З огляду на різні позиції у вирішенні питання щодо необхідності забезпечення захисту права та творчість в сфері індустрії моди, враховуючи глобалізаційні та інтеграційні процеси у світі викликає інтерес проведення дослідження питання щодо охорони та захисту права на творчість у сфері індустрії моди, проведення порівняльного аналізу даного питання в США, ЄС та Україні.

Література:

1. Токарева В.О. Захист інтелектуальної власності у галузі індустрії моди / В.О. Токарева // Часопис цивілістики. – 2016. – № 17. – С. 162-165.
2. Токарева В.А. Правове регулювання прав дизайнерів в США /В.А. Токарева // *Legeaș i viața*. – 2015. – №5(3). – С. 76-78.
3. Alexis N. Stevens Not Designed to Fit: Why the Innovative Design Protection and Piracy Prevention Act Should Not Be Made into Law 32 Pace L. Rev. 856 (2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://digitalcommons.pace.edu/plr>
4. Design Piracy Prohibition Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page